

VELL I NOU

DISSABTE
20 MARÇ 1915

REVISTA SETMANAL D'ART
Redacció i Administració: Bou de la Plaça Nova, 4 - Barcelona

10 CÈNTIMS
ANY I - NÚM. 2

LA SIGNIFICACIÓ DE "LES ARTS I ELS ARTISTES"

Reproduïm aquí, el manifest amb que la Societat Saló de «Les Arts i els Artistes», se presenta al públic barceloní en la seva Exposició d'enguany, encapsalant amb aquestes paraules, el seu catàleg.

Aquesta entitat, formada per artistes que pertanyen a diferents escoles, se diferencia de les altres agrupacions artístiques catalanes en que treballa capdament per a fer triomfar en les obres d'art l'element fonamental estètic pel damunt de totes les formes accidentals i secundaries.

Reconeixent que entre els artistes que integren les altres corporacions artístiques de Catalunya hi han admirables conreadors d'aquestes qualitats secundaries que podrien servir de model als que'n les Belles Arts no hi cerquen l'emoció pura i desinteressada de tot lo que no tingui una significació essencial LES ARTS I ELS ARTISTES no admet en la seva formació artistes que no treballin per assolir aquest fi que a través de totes les escoles i de totes les tendències és el que encarna la veritable i única emoció fonamental artística.

Els qui portats per un amor exclusiu de les formes artístiques desproveïdes de l'arrel de la vida que les fa immortals i dignes d'admiració invariable per damunt la varietat de gustos s'estranyen davant dels esforços d'aquesta entitat, pensen que, o no coneix el valor i el secret de les formes artístiques o que portada per un afany d'originalitat romp amb totes les lleis admeses.

LES ARTS I ELS ARTISTES coneix i reconeix el valor innegable provat i demostrat de les formes artístiques i no's deixa portar mai per un afany d'originalitat, sinó per l'únic afany que senyalavem al dir que cerca per damunt de tot l'emoció pura i desinteressada, per a la qual accepta i se sotmet a la necessitat de sacrificar totes les formes, quan les lleis desconegudes de aquesta emoció de lo essencial ordenen el sacrifici, a que'ls artistes se sotmeten i enmotllen malgrat la nota de buscadors i rebuscadors d'originalitat que han de acceptar de la crítica, perquè tota l'originalitat que cerquen consisteix en ésser el que arribi més al cor d'aquest element primordial, sense el que no pot subsistir cap escola ni cap obra.

LES ARTS I ELS ARTISTES no combat contra els que no adoren aquest principi únic ni contra els que clouen els ulls per a no veure'l, ni vé a imposar la llei de seguir si us plau per força el camí de la tradició essencial artística.

Les armes d'aquesta entitat han sigut, són i seràn el treball per assolir cada vegada més el seu objecte, i exposar a la consideració pública les seves obres, no en rengles de batalla, sinó buscant i rebuscant l'únic principi etern que avui no presideix tota obra humana, per lleis i circumstàncies que no han d'ésser discutides en aquest manifest.

LES ARTS I ELS ARTISTES no és una divisió ni una subdivisió motivada per desistències externes a l'amor als grans principis, ni's presenta com l'unió dels millors contra els pitjors, sinó com l'agrupació dels únics que sacrifiquen tot lo del món per arribar a l'emoció pura.

FRANCESC PUJOLS

ELS EXPOSITORS DE "LES ARTS I ELS ARTISTES"

EN IVO PASCUAL

L'Ivo Pascual és un d'alt, amb una barba rossa, que cada vegada que s'ha d'anar a les oficines de l'Ajuntament a demanar alguna cosa per les Belles Arts, se queda radera dels que formen la comissió, sense alçar els ulls de terra ni dir aquesta boca és meua, però que quant els que parlen en nom de la comissió, que acostumen a ésser els més decidits, han tret tots els arguments, i no podent aconseguir lo que's demana, s'aparten per a retirar-se amb la cua entre cames, l'Ivo Pascual se queda al mig plantat com una estàtua, com si res havés succeït, i sense

alçar el cap ni donar la cara, exposa els arguments que, una de dues, convencen o no convencen; si convencen, han d'accedir a la petició, i si no convencen, també, perquè sinó no podrien tancar mai més l'oficina, perquè ni tots els regidors del món ni tots els dependents de les oficines haguts i per haver, serien capaços de treure'l de allí sense dar-li tot lo que ell demana, i, si pot ésser, alguna cosa més de les que pensava demanar.

EN MARIÀN PIDELASSERRA

En Pidelasserra ja és tota una altra cosa, i això que també té la barba rossa. Per de prompte, físicament és

RETRAT de la Sra. P. per Ricard Canals
Exposició de "Les Arts i els Artistes" a can Parés

FOT. MAS

un Ivo endemoniat, perquè té les galtes pintades amb mangra i la barba tota plena de purpurina de la millor que hi hà, i aixís com casi bé tothom té dos ulls, ell ne té quatre, perquè, aixís com tothom té nàs a la cara, ell sembla talment que'n contes de nàs tingui un ull que mira fixo i fa mitja por, i en contes de boca un ull que mira fit a fit de cua d'ull.

EN RICART CANALS

En Canals és l'home més fi de la terra, però no fi com els nobles i els goços que ho són per depuració de races, sinó que'n Canals és fi perquè sí, es dir, fi de bones a primeres, perquè encara que no tenim el gust de conèixer personalment als seus pares, la finura d'en Canals no és d'aquestes que la naturalesa va fent d'una manera entretinguda, perquè també té els seus capritxos

i no sempre té la constància i la paciència que's necessita per anar fent les coses per evolució i no apartar-se de la tradició, sinó que, deixant-se de romanços, té fa un Canals que no te n'adones i que vagin dient que *natura non facit saltus*.

EN JOAN COLOM

A Mallorca, a Tarragona i a les riberes catalanes de l'Ebre, ha anat en Colom a cercar el raig de sol que tant el frapà en l'ille exòtica al front de la costa africana. La llum del sol que caigui de plè sobre'ls arbres o a sobre les pedres rogenques, aquelles pedres que, com les de la catedral de Tarragona, són de color de rovell d'ou, és lo que fereix més la seva sensibilitat artística, qu's gran. Diuen que'n Colom és una mica toçut i que quan vol ficar el clau per la cabota, no para. Heus-aquí una condició que'l recomana. Quan té una dèria, busca, busca, busca. I amb el pinzell a la mà cerca un raig de llum, de la mateixa manera que un entomòleg caça una papellona amb un papelloner.

EN FELIU ELÍAS (L'APA)

Els ulls li miren cap a dintre i el seu aspecte impertorbable no pot dir-nos res de la seva ferma voluntat. Vol sempre les coses clares i netes. Aixís dibuixa i pinta amb meticulosa precisió. Fervent enamorat de l'art d'en Breughel el vell, tant per les seves diableries del sentit grotesc i plebeu de la realitat com per la treballada miniatura del detall i constant aimador de l'art de l'Extrem Orient que posca tota la ciencia del dibuix en la fulla de un arbre que's mou. Coneixedor, com pocs n'hi hagi, de la filosofia i del sentit crític de les arts, havent sapigut coordinar bé les idees que lliguen el sentiment religiós amb les manifestacions externes de la bellesa. L'art religiós d'Egipte i el sentiment de religió a l'art de les terres del Sol ient.

Ell sab les coses que s'han escrit en aqueix sentit, com sap de japonisme i d'art modern, no siguent-li extranya cap escola ni espantant-lo cap tendència. Ha corregut món; l'hem vist a Bruseles mirant de regull les obres greixoses de Jordaens i col·lecciona ceràmica de gres.

Es un home pulcre; mirant-li els seus quadres, tant meticulosos, sembla que, després d'haver-los pintat, els renti.

EN DOMINGO CARLES

Es aquest home, lo que se'n diu un pintor, en el més pur sentit de la paraula. Si's poguessin fer caixons per a classificar les gents, com un alemany faria, el posaríem en el caixó de la sensibilitat. El color és, per aquest pintor, una llemnadura, i el color qui és el senyal de vida de les coses, i el que'n dóna la qualitat, constitueix l'únic fi de la pintura den Carles.

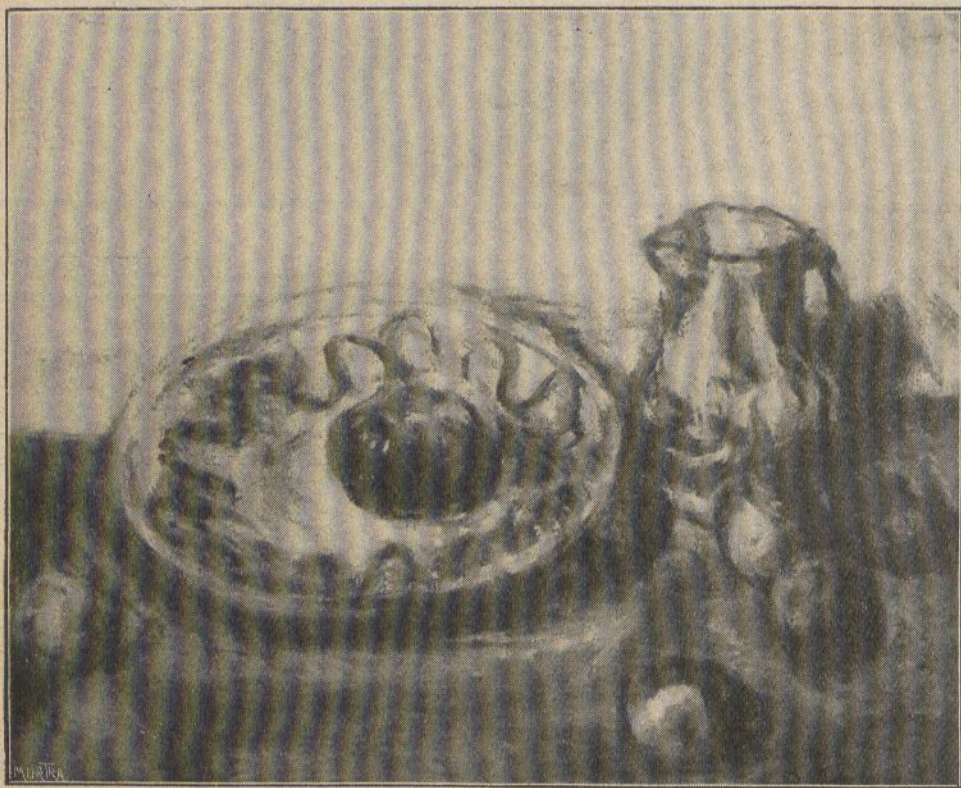
No cal dir que aquesta especial predisposició del seu temperament, que aquest instint agut de colorista, l'ha col·locat en els rengles dels nostres im-

pressionistes, i que en aquests rengles és dels que van al davant, amb una fè que encanta, i amb una valentia exemplar, sense tòrcer ni un punt del seu camí, fins a pendre la ploma quan convé, per a defensar-se dels que li toquen el credo.

En Carles quan escriu d'art, té un estil viu, animat, ràpid i elegant, d'home convençut que ja se les ha rumiades totes, i pot abocar a raig fet sense por de contradir-se.

Totes aquestes coses exteriors a la pintura den Carles que aquí citem, les citem perquè tenen que veure molt amb ella. El seu estil pictòric és aixís mateix d'una gran vivacitat, i en el seu fons hi hà com una exaltació continguda per la lluita amb la matèria, que si ningú demostra lo contrari, és més dura que la paraula, quan s'escriu.

Algú ha dit d'ell que és un espectacle de simpatia, i ho ha endevinat, però és, ademés d'això, un bon pintor, que ha fet camí i en farà perquè porta bona empena.

BODEGÓ per D. Carles
Exposició de "Les Arts i els Artistes" a càr Parés

PAISATGE per Ivo Pascual
Exposició de "Les Arts i els Artistes" a càr Parés

EN FRANCISCO VAYREDA

Aquest és dels que podríem anomenar de la darrera fornada. Fill del gran paisatgista olotí, no li manquen pas bons principis, ni una aptitud indiscutible per l'art de la pintura, en el que va evolucionant d'una manera encisadora i sorprenent.

Ell vé a donar una modalitat nova i personal a les frescs visions del seu país, que vé a constituir com una renovació de l'escola del paisatge català més tradicional. Apart dels seus paisatges, en Vayreda ha treballat molt en la figura, i ha estudiat amb molta diligència els secrets d'un art tant difícil, formant amb els seus companys de taller, que són en Mallol i en Monegal, una mena d'acadèmia, el fruit de la qual se veu prou en les seves obres.

Molt jove encara i molt ardit pel treball, podem esperar d'ell bones coses, i sobre tot aquesta que és la millor de totes: la continuació renovada de l'Escola pictòrica, de la qual el seu pare n'és fundador.

Per manca d'espai deixem de publicar les semblances dels escultors que han pres part en l'exposició, i que publicarem en el pròxim número.

BELLES I MALES ARTS

L'Ateneu Barceloní figura com una de les entitats que vol representar més genuïnament l'intel·lectualitat catalana, donant acolliment a totes les idees i a les delicades manifestacions de l'esperit. Coses espirituals tenen d'ésser les seves. Des de la seva fundació han passat per la presidència de la que's deixa dir docte casa, les personalitats més eminents de Catalunya, erudits com en Milà i Fontanals, poetes com en Maragall — que va deixar, amb el seu discurs de la casa, el magnífic monument de «El Elogi de la Paraula», — crítics com l'Ixart i altres, homes de lletres, de ciències, juriconsults, polítics com en Robert, com en Suñol...

Ara, tot just ara, s'acaba d'instal·lar a la casa el retrat d'aquell últim president i malaguanyat gran home. Un retrat pintat per en Carles Vázquez. I això, prenent-ne pretext — ens fa agafar la ploma per parlar de les coses de l'Art al Ateneu, que són una veritable llàstima, lo que se'n diu en llenguatge de senyora de veïnat, *un llantú*.

Rès tant descuidat com les arts plàstiques al Ateneu Barceloní. Ni el pas den Domènec i Muntaner per la presidència — posem-lo per arquitecte — va deixar rastre ni influència. Les arts catalanes — ni les arts de cap mena — tenen representació en les sales, saletes i requartets del Palau del carrer de la Canuda. Com si les arts no fossin manifestacions espirituals, idees vives d'un poble, per rès se les té en compte. Unes reproduccions, en gros tamany d'estatuària clàssica i tres o quatre reproduccions de quadres de Museu que una benefactora va donar a l'Ateneu, tal volta, avergonyida de veure aquelles parets nues o bé plenes d'aquells quadres de presidents que poden fer *ambo* amb aquella *morgue* que s'enfila per els corredors de la casa de la Vila i que's diu «Galeria de catalans il·lustres».

Comprenem perfectament que'n els cassinos i clubs burgesos i aristòcrates de Barcelona no's preocupin molt seriament de les bones i belles arts. No obstant, tenim el cas del Circo Equestre, que'n certa ocasió va sapiguer comprar un cap de marbre fet per en Clarà. I algú altre en trobaríem. Però a l'Ateneu no hi hà rès; no poguent citar com a obres d'artistes un quadre d'aurenetes que hi hà en un saló del segon pis ni's bustos de guix de l'Aguiló i en Verdaguer que hi hà a la biblioteca.

Ni de la vella ni de la nova generació d'artistes ha quedat rastre a l'Ateneu. Com si Catalunya fos un poble negat per les arts.

Ara ha pintat el retrat den Suñol en Carles Vázquez. No volem criticar ara — ni regatejar els mèrits d'aquest pintor — però no creiem que fos el més indicat per interpretar amb el pinzell l'ànima catalana de l'Ildefons Suñol, aquella ànima, aquell esperit que és la principal essència de la bellesa en l'art del retrat.

No sabem qui se'n cuida d'aquestes coses, però de segur que dirà al llegirnos — portant-les tant descuidades — que lo que nosaltres volem és endossar alguna *Pastoral* den Sunyer que ningú l'entengui o un relleu den Casanovas que pocs el comprenguin, quadres i relleus que trenquin totes les lleis establertes per l'Escola. I qui fassi aqueix raonament no's donarà compte que afortunadament per nosaltres no tots els llibres que s'adquireixen a la biblioteca estan escrits segons les lleis acadèmiques, ni tots els socis de l'Ateneu estan capacitats per a comprendre'ls.

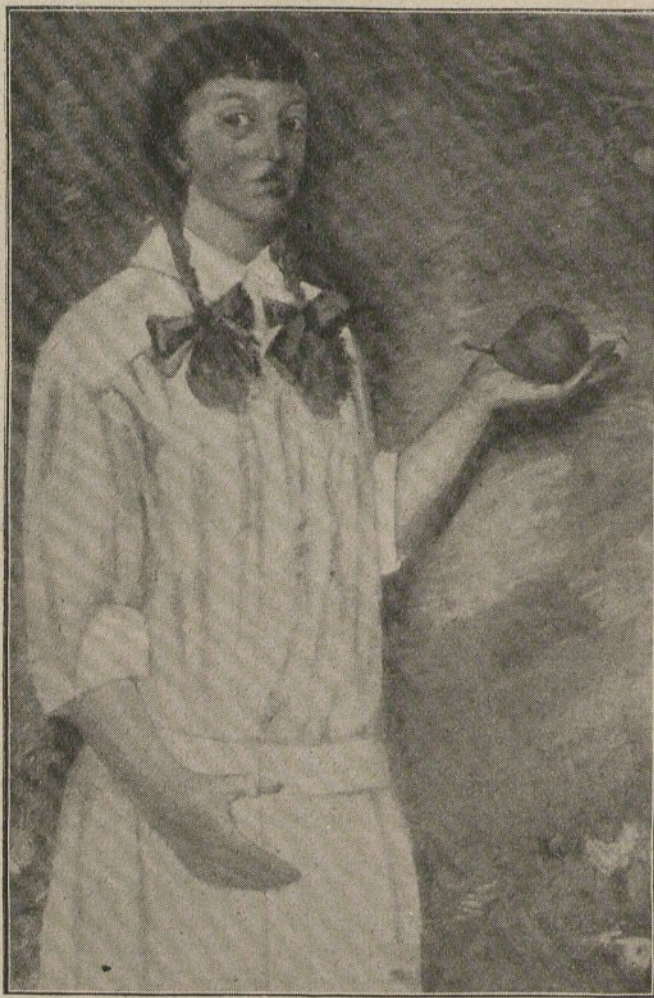
Per tant...
No's tracta d'organitzar un Museu dintre de l'Ateneu. No demanem la lluna. Se tracta senzillament de tenir un poc de respecte a les belles arts i de dona'ls-hi bona acollida.

ROMÀ JORI

EXPOSICIÓ ISERN I ALIÉ

Aquest simpàtic artista educat a París exposa al saló de la casa J. Valenti, del Passeig de Gràcia, 84 entressol, una dotzena escassa d'obres de pintura.

Aquest pintor no té per objecte els principis essencials de la Bellesa, sinó algunes de les seves qualitats més importants expressables per medi de la pintura, però proposant-se aquest conreu delimitat, arriba qualque volta a dar l'emoció de lo essencial, no sabem si volent o sense voler, perquè en algunes de les obres exposades, sobre tot en aquella que re-

RETRAT DE NENA per F. Vayreda
Exposició de "Les Arts i els Artistes" a càr Parés

presenta un gall anglès i un gall alemany, hi apunta d'una manera molt visible.

En lo que'l pintor se proposa assolir el vegem triomfar i dar notes dignes dels seus propòsits, per lo qual el felicitem coralment desitjant-li nous triomfs en la seva carrera d'artista.

F. P.

LA VISITA NOCTURNA

Anem amic a caminà una estona;
menem el pas a aquell redòs d'ahí:
un enuig aquí dintre m'empresona.
Anem amic, posem-nos de camí.

Dins de les tanques guaitarem els cedres,
veurem el gas morint pels carrerons:
i aquell informe atapat de pedres
amb la flama tranquil·la dels balcons.

Ara que és nit i bullen les veïnes
la marí-luïsa pels malalts,
ara que amor fa caure les cortines,
i hi hà un fresseig de caminar descalç.

Anem amic, ja'ls hostes seràn fóra,
els dos infants ja dormiràn al llit;
com cada vetlla arribarem a l'hora
tant amorosa que'l rosari és dit.

Del jorn passat hi haurà les romanalles:
les violes que Elvira va comprar;
de taula no hauràn tret les estovalles
— cándid record de l'esvait sopar. —

La mare, que al trucar ja ens endevina,
la trobarem amb el boixet als dits,
ens darà a estreny'aquella mà tant fina
i ens mirarà amb els ulls enterbolits.

Veurem Elvira, que no's vol mai torc'
al que jo dic, i Pía de l'ull clà;
veurem Silvestre que té tanta força
i em deslloriga els ossos de la mà.

En mitg d'Elvira i de María Pía
com a germans ens partirem el lloc,
Silvestre amb són «Tractat d'Astronomia»
rondinarà una mica vora el foc.

La gran, Elvira és tota reposada,
sembla una dolça llantia vigilant,
María Pía és més esbojarrada,
i és més bella i més forta que la gran.

Tú t'estaràs tot sol amb la petita,
i fóra d'ella a tot seràs distret;
que encar que és cosa que tú mai m'has dita,
penso que hi portes un amor secret.

I mentres l'hora lleu us aconhorta
i el món sentiu descolorit i extern,
a Elvira jo diré com se'm comporta
la darrera alenada del hivern.

I Elvira que amb sa veu prest em desarma,
farà que estem per un moment callats;
després se'n anirà i vindrà a ensenyarme
aquell llibre on hi dormen els retrats.

Allí veurem la cara violenta
del avi seu, i del seu pare mort;
i aquell retrat extrany d'una parenta
que té la mà petita sobre'l cor.

Es una que l'història m'és sabuda,
perquè la mare més d'un cop l'ha dit.
Té una boca tant fina i tant menuda
i un coll de neu tant ben arredonit!

Jo sempre me la miro molta estona,
— el coll tant blanc amb la negror dels rulls! —
i mut mentres Elvira m'enraona
no'm desaveso a separar-ne els ulls.

Oh! aquelles hores de la casa amiga
són beguda d'amor de l'esperit;
s'allegueix en mi tota fadiga,
tot mal record se'm colga dins l'oblit.

Després, quan deixarem la dolça sala
i sentirem l'adéu des de'l replà,
quan baixarem tots dos la trista escala,
i la porta feixuga se'ns clourà,

tú fugiràs cap a la teva via,
ja tot serà silenci pels carrers;
tú, duent l'ombra de Maria Pia
segü que no la deixaràs mai més.

I jo tot sol, en aquella hora lenta,
feta d'esglai i feta de record,
m'adormiré pensant amb la parenta
que té una mà petita sobre'l cor.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Març, MCMXV

NOVA I VELLA

A l'altre barri, hi ha una muntanya incommensurable, en la que van fent eternitat els que foren homes de guerra. En l'immensa plana que és al cim de la muntanya s'hi mohuen les ombres glorioses dels cabdills; a l'entorn rodolen les grans anelles concèntriques de les cohorts dels heroies i baixant les inacabables devallades, les denses multituds dels combatents obscurs. Al peu de la muntanya, per les fondalades que no s'acaben mai, s'arrosseguen com rius i mars les turbes anònimes dels qui tant sols sapigueren donar la seva vida.

Feia temps que'n aquell lloc de repòs definitiu, n'o passava res que valgués la pena de ser esmentat. De tant en tant, una llunyana i somorta cadència de clarins, anunciava l'entrada d'algún estol d'ombres guerrerres, més lo migrat de les causes per les que havien combatut els arribats de fresc, tot just distreia un instant de les eternes cavil·lacions retrospectives, als caps de colla del cim de la muntanya. Per tota la durada d'un segle, ni tant sols s'havien conmutat més enllà d'una dotzena de vegades. Des de l'entrada de Napoleó, els genis trompeters s'havien d'ensajar al peu de les muralles dels Llims per no perdre el buf i recordar el ritme de les harmonies bèliques i les walkiries, internacionalitzades i neutrals, improvisaven cavalcades amb obstacles i juguesques per a que'ls cavalls no s'engreixessin massa i poguessin volar el dia de demà.

Les primeres ombres dels combatents caiguts durant les guerres de l'independència sudamericana, semblava que portarien alguna animació a la muntanya heròica, mes resulta que els soldats de San Martín i Bolívar, no lligaven amb els immortals de la seva raça. Encara fou més forta la desil·lució dels companys d'Ypsilanti i den Kanaris, perquè a l'explicar que havien donat la vida per Grecia, sols trobaven doris i xipriotes, homes de Tràcia i Macedònia, Esparta, Tebes, Atenes o Corint. Al descriure el sacrifici de Chios, els helens no ho entenien o no hi volien saber res i els trassaven an els troians, de modo que entre les grans aglomeracions d'ombres heròiques, es bellugaven petits nuclis de guerrerres en pena, esperant que les seves patries haguessin fet veçar prou sang per ésser reconegudes.

Sortosament, algunes revolucions discretament ben espaiades, donaven un xic d'enrenou a tota la muntanya, mes la cosa era foc de palla, perquè'ls heroies de les guerres de religió que haurien agitat fins el món de les ombres, no anaven a parar en aquells llocs, enviats com eren al Cel o als Inferns, segons qui guanyava.

Les úniques ocasions en les que'ls immortals guerrerres passaren una bona temporada, foren les de les campanyes de Ungaria i de Crimeia i al començar les de l'unitat italiana, reproduint-se un conflicte semblant al de l'arribada dels grecs moderns, perquè pisans, toscans, romans, venecians, genovesos i napolitans, tardaren molt en comprendre que aquelles terres seves que havien viscut en lluita perpetua, eren una sola, tasca que finalment feren comprendre un grapat de guerrerres bellugadissos, barbutos i melenuts, habillats amb una

camisa vermella. Lo que no va poguer encendre la guerra del setanta, tampoc va fer-ho la del Orient europeu, ni tant sols la lluita de russos i japonesos, essent aquesta vegada aquella en que's trobaren més sols en la muntanya els gloriosos vencedors; com fins aleshores totes les ombres havien sigut blanques, els japonesos es vegueren obligats a fer-se rotlló fins després de morts i ara hi ha una anella més, que és groga, a la muntanya de les ombres.

L'incident més greu ocorregué a l'arribar el nebot de Bonaparte al peu de la muntanya; sembla que apoiant-se en recomenacions de tota mena, obtingué un passaport de combatent, mes a l'arribar a prop del gran cabdill, aquest, indignat de sentir-se dir oncle, es girà d'espatlla tot dient: ves!, tot lo que tinguís d'explicar-me a mi, conta-ho a la teva tia. L'importància de Napoleó, que sempre havia sigut gran per tota la muntanya, esdevingué molt més senyalada encara, i l'ombra de Cèsar que fins aleshores l'havia tractat amb certa superioritat, el va felicitar. També es diu que Frederic el Gran, que havia passat les seves a l'arribar l'emperador, va declarar-se obertament admirador del gran llatí i des d'aquell moment, els grans cabdills antics i moderns teixien la vida eternal reunits com en un Ateneu, sense billars ni transeunts.

Fa ja alguns mesos, el tò de les converses dels immortals, pujà de tal manera, que va haver de sortir la guardia, cosa que no havia succeït des de la guerra de Troia. Per altre part, les senyals que's veien en el Cel apassionaven tant al gran poble de les ombres, que les discussions s'apaibagaren prenent la forma de vaticinis i de comentaris, ja que de tots modos no podien canviar el curs dels aconteixements, venint de tots els estols missatgers que transmetien les deduccions dels grans intel·lectes, a les masses dels excombatents anònims.

El qui més es distingia per les seves ganes de saber lo que passava entre'ls vius, era l'ombra d'un home corpulent i sapat, amb un dentat de fera i dos mans com estenalles, penjant d'uns braços que casi li arribaven als genolls; cobria el seu cos un pelatge de bestia boscana, deixant entreveure algunes clarianes plenes de tatuatges horribles marcats de cicatrius i des de'l cap fins als peus, s'aixoplugava sots d'una pell de hiena més gran que la d'un lleó. El seu posat, al arribar a prop dels grans cabdills, era el d'un goç manyac, buscant les carícies de l'amo, i tot voltant un troç lluny de la noble reunió, escoltava les planetes que treien les ombres més saventes. Mes un dia, i de sobte, aquella actitud de fera esportuguida, es canvià en un altra d'evident orgull, i buscant per la seva sina peluda un plec de la pell de hiena, imità amb la seva grolleria de selvatge, la posa peculiar del gran Napoleó, tot acostant-se amb el cap ben alt i el puny dret clos, als més il·lustres dels guerrerres. Els cabdills mesopotàmics que conservaven fins al altre món el respecte a les gerarquies, s'alarmaren indignats de tanta familiaritat, mes Pericles i Alcibiades que s'entretenien comentant les tretes de que s'havien valgut per a ser els primers homes del seu temps, aplacaren la colera dels mesopotàmics, entre'ls que's distingia per la seva violència, un tal Sargón. Home, li digueren, deixeu acostar aquest selvatge, i en lloc d'enfadar-vos inútilment, ja que aquí no hi ha sang per veçar, fem-lo parlar, per veure quins motius té de fer l'home, ell, que'ns mirava de lluny com a semi-deus que forem. Sargón s'emboicà de cap a peus en una mena de bata plena de brodats i es posà la mà dreta davant dels llavis com volguent manifestar: No diré que aquesta boca és meua. Alcibiades, quina veu un xic atiplada era harmoniosa com la d'un tenor, dirigí sos hermosos ulls cap al selvatge, i li cridà: Ei, pelut, vinal! — Amb molta d'honra, contestà l'home tatuat, si, pelut i de molt avans que vos gastessiu pomades d'hetaira. — Deixat d'insults, que ja sabs que jo en sé un rrengle, i explica'ns perquè tu que semblaves un cà buscant un os, prens ara actituds que no lliguen amb la pell de patum que't fa de vestidura. — Donam un xic d'aquella vegada que gasten els grecs i et contestaré. Pesicler, més amable que'l seu company, allargà una gran jerra plena al selvatge, el qui després d'abeurrar-s'hi llargament els parlà aixís: Vos en recordeu, quan ara farà aviat un segle, va venir aquell nano? (senyalant a Bonaparte). — Jo, rompent les cerimònies de la presentació, em vareig llençar als seus peus, que volia besar, mes ell, malgrat la nostra parla suau d'aquest lloc de repòs, em tirà una puntada preguntant airat als vostres iguals: «Quina bestia és aquest!» Jo, escarnit, mal mirat, apartat de tots, rebutjat de tothom, he fet més en el món que tots vosaltres junts! En arribant aquí el discurset, fins Ramsés (II) que mai reia, va esclatar a riure i Cèsar, posant-se el puny sota la barba, mirà amb ver interès al orador. Aquest continuà cridant amb veu de lladruc: Jo soc el cabdill que vareig dur dels boscos més vells i grans del món, els homes blancs de les planes altes, als camps d'Europa plens d'una mena d'homes que fins jo considerava com selvatges. Varem caminar a peu tota una vida; la nostra intel·ligència era tant gran, que sabíem fer foc, i la força no'ns fallava mai quan partíem el cap al enemic amb una pedra de tall, ni erravem la punteria al traspasar el cor amb una sageta llençada a mà. — Asiris i babilònics obrien els ullaços indignats d'aital poca vergonya mentres els heroies grecs reien aixerrits pensant que aquell selvatge era més embustero que ells. Cèsar intrigat, possava cada cop més atenció i Atila tremolava veient al seu davant al inventor de les races indo-germàniques. Cansat de les burles dels grecs, Cèsar els digué: Ja n'hi ha prou, companys, escolteu un punt d'història que vosaltres no sabeu. — Però gran mestre, on quedarien, Dencalió i... — Això són boles vostres, contestà el gran romà, les verdaderes pedres són les que llensava aquest home. Seguiu, li digué — El meu nom, Xarpot es, no'l trobareu en cap d'aquells llibres que vosaltres passaveu; jo no tinguí moneda ni monuments. Sols vos diré, que'l dia de la meua mort, es sacrificaren dos mil dones i més de deu mil presoners de guerra... — Bufa!, digué Pausanies, que també feia de nas, si jo ho hagués dit! Ni cap dels partides que ara ens encolomen venint de la terra. Deixeu parlar! oh heroies, cridà Demòstenes. — Vos heu de callar, interrompí Pericles donant-li un amistós copet a l'espatlla, ja sabeu que si vos deixaren venir aquí, no és pas per valent, sinó per la vostra llàgrima... Les meves dones i els vells

de la tribu, anaven adornats de collarets d'ambre, que'ns duien, posant-hi vint anys de viatge, uns homes boreals. I vosaltres, de on preneu els vostres joiells?, de la casa del vehi, allargant les mans de lladre ocasional i fent guerres per una sola dona o per un grapat d'or. Alto! cridà Jasón, jo... Calieu en nom de Júpiter, l'interrompí Xenofont, no sabeu que la vostra història ja no passa? deixeu parlar al senyor selvatge, que ell té raó. I tant si la té, afegí Cèsar, — ja deia jo en els meus comentaris de Bello... Calieu vos també, li digué a l'orella Sertori, que aquí hi han castes orelles espanyoles. De tota manera, senyors i respectables companys — continuà el conqueridor de les Galies — aquest selvatge té raó. Fou un gran cabdill i per çò té dret a la nostra consideració. Les seves lluites foren tant grans com les nostres i tenien el mèrit de començar la conquesta del món. I ademés, afegí Xarpotes, jo sigui el precursor de les guerres més modernes; combatem com ara des de les nostres singleres als homes amagats d'essota les roques. Tiravem a vint passes i no erravem el cop. Me recordo que a prop d'un lloc que ara en diuen Cogul... Ara prou, bon Xarpotes, li digué Xenofont. No feu el savi, que no vos escau. Foreu un valent per més pelut que fossiu, i amb això ja'n teniu prou per mereixer el nostre respecte. Doncs bé, heu's aquí el motiu de la meua venagloria: De que vos han servit tants llibres, tantes matemàtiques, tanta pólvora i tants ets i uts per acabar fent la guerra com jo? Quina diferencia hi ha entre jo i els peluts d'ara? Que aquests de cent n'encerten una i jo no n'errava cap i que si passen gana, jo anava tip menjant-me'ls cors dels adversaris...

El clamoreix de l'il·lustre senat prengué les proporcions d'un safreig d'artistes. Ben xafat, cridà Assurbanipal, toqueu-la Xarpotes, en mi teniu un admirador incondicional. I jo també vos dono la meua amistat, anyadí el gran Alexandre, jo vareig fer el vostre camí a l'inversa, i el vareig fer a peu. L'única vegada en que vareig viatjar en carruatge, fou després de mort. Les manifestacions d'entusiasme prengueren les proporcions d'un meeting a favor de la Pau, i els genis encarregats de representar l'Autoritat, començaren a fer voltar per les seves cohorts, el cim de la muntanya. Si!, continuà Alexandre aixecant els braços, jo vareig inventar els atacs en columna formada, la meua falanx macedònica s'obrí pas per tot arreu. I les meves naus, afegí Amílcar, feien més feina que les poderoses esquadres que'ns explica aquell manco anglès que sempre parla amb aquell espanyol de Lepante. Quina gràcia té, que un home, tocant un botó fassi girar un barco i engegui una canonada? Jo feia caminar els meus trirrems bastonejant sens treva a cada hui dels trescents remers, i vareig tenir combats de més de doscents barcos per banda. Barcos?, va dir Nelson picat d'amor propi, digueu barques de bou i no'n parlem més! I vos, respongué Amílcar, que vos penseu que hauríeu guanyant sense la sort del vent? Ni'l vostre fill Annibal al llac Trasimeno si no hi hagués fet manobres abans de la batalla. Però vareig guanyar matant 15.000 romans i fent-ne més de 10.000 presoners... I no vau poder arribar a Roma... Insolent... Mal parlat... La cridoria era ja insuportable i les ombres baladrejaven lloances propies, sens ritme ni raó, reivindicant les qualitats de la seva pròpia intel·ligència. Jo vareig fer un pont sobre'l Bòsfor, bramà Mandocles, i jo vareig inventar unes torres de 80 colzers d'alt, que es movien i atacaven les ciutats. Un home tot arraulit en un recó, axordà tota l'assistència exclamant amb veu de trò. I jo vareig inventar la pólvora... I que tenieu de ser vos, li digueren fen un bisbe un xino i un alarb; les armes de foc són cosa nostra. I el meu mirall que cremava barcos a distància? exclamà Arquímedes, ...i el meu vapor, insinuà Heró de Siracusa..., i tots eren els primers en les arts de la destrucció, mentres allunyant-se de la colla il·lustre, Nobel estripava els plànols del palau de la pau que li havien enviat del món dels vius.

De sobte, esquinsà la calma de l'espai una formidable cadència de clarins que anava retrunyent i augmentant d'intensitat com un trò rodolant dels núvols a la terra i d'en mitg de una clariana de l'horitzó llunyà, s'acostà pujant al cim de la muntanya un corteig de músics i turiferaris, portant en triomf un pobre home vestit com un pagès. La sorpresa dels immortals fou tant gran, que de cop s'hauria sentit volar una mosca, si les mosques existissin a l'altre barri, i l'heroie encara mort fresc, giravoltà els ulls, comparant la seva brusa blava i els esclops, amb les brillantes cuirasses i els arreu guerrerres de aquella munió d'ombres de cabdills. Quí sou, senyor? preguntà Cèsar adelantant-se respectuosament. I l'ombra nova respongué: Un pagès d'una terra petita del Nord d'Europa, que mentres llaurava el meu camp de pau, vareig veure l'invasor trepitjant el meu creu. I per çò sou aquí? — objectà Alexandre — No, gran senyor, és perquè creguí defendre lo meu i els meus, morint per impedir-ho. Ah! essent aixís veniu entre nosaltres i descanseu eternament gloriós, li digué Cèsar, que ja havia tractat amb gent d'aquella mena. A lo que anyadí Frederic el Gran: Si, descanseu, però penseu que'l vostre acte irreflexiu costarà la vida a milers d'innocents que seràn fusellats.

Per çò fusellen? preguntà una ombra que passava. Ja ho crec, li contestà el savi general Alten, per çò i per molt menys. Doncs a mi, li respongué'l passant, casti em feren general per un acte semblant. L'Alten, arribat de poc a la muntanya, no coneixia totes les ombres per il·lustres que fossin, però pensant que Cèsar portava l'alta i baixa del lloc, va dir-li: quí és aquell moreno de patilles de costella que ha parlat amb mi? Es un tal Empecinado, li respongué l'autor dels comentaris.

PELEU

ANTIGUITATS

VENDA DELS FREGONARD DE LA COL·LECCIÓ MORGAN

El Daily Telegraph, de Londres, publicava fa pocs dies, la següent notícia que ha produït sensació en el món de les arts: «New-York, dimecres — Els senyors Dureen notifiquen la venda al senyor J. C. Frick dels famosos Fregonard de la col·lecció de Pierpon Morgan, al preu de 1.425.000 \$».

Acompanya l'emocionant nova d'aquesta adquisició, un cable del seu corresponsal a New-York, dient que la casa Dureen, després de l'adquisició de les famoses porcel·lanes orientals, perteneixents al difunt milionari, ha conseguit igualment adquirir els celebrats plafons que Fregonard pintà en són temps per Mme. Du Barry, i que feren la gloria de la casa Morgan al Prince's Gate, de Londres.

El seu pèrit artista, al visitar als senyors Dureen en el seu domicili, va ser informat de que, si bé s'havia intentat mantenir en secret aquestes negociacions, l'intent havia sigut del

RELLEU D'ALABASTRE de 1,20 per 0,90 cm., de darrers del Segle XVI

Col·lecció de D. J. Ciosa

tot inútil, car s'havia rebut un cable informant-los de la veritat de la manifestació feta pel *Daily Telegraph*. Aquest petit aleshores va declarar que no estava autoritzat pel senyor Morgan, fill, per a mencionar la quantitat pagada, però que aquesta era molt més pujada que la que n'havia pagat 16 anys enrera el senyor Agnen, quan va adquirir-los abans que'l difunt col·leccionista americà.

Aquests quadres aleshores alcançaren en èxit famosíssim, quan foren exposats en les Galeries Agnen, de Londres.

Els plafons són 10, i representen en sèries les Noveles de Amor de la Joventut. Fregonard els pintà cap el any 1772 per encàrrec de la cèlebre i caprichosa bellesa que fou Mme. Du Barry, qui els destinava a la decoració del seu nou pabelló a Souvevines. Mes entre Fregonard i la cèlebre Du Barry, sobrevingué un desafortunat xic violent, i els 10 plafons retornaren al estudi del pintor, on passaren 20 anys.

Al període dels terrors de la Revolució, Fregonard fugí a Gresse, refugiant-se a casa d'un amic seu, qui era M. Maubert, al qual Fregonard feu donació de la seva estimada obra, en preu de l'hospitalitat que ell li oferí.

El net de M. Maubert, que fou M. Malvilan, les posseïa encara fa uns vint anys, quan M. Ch. Werthemier, li donà entenen de vendre-les. M. Werthemier les revengué aleshores als senyors Agnen, i aquestes les cediren a Mr. Pierpon Morgan, qui les col·locà en el seu palau de Prince's Gate, de Londres, que pel cap baix era de tant valor com el palau per a la Du Barry que havia concebut l'arquitecte Ledoux, al qual aquestes pintures havien de servir de decoració.

Aquestes vendes successives de parts dels tresors més importants de la col·lecció Morgan, ha desencantat als que creien que'ls tresors del milionari americà passarien, després de la seva mort, a enriquir les públiques col·leccions dels Estats Units.

Sembla que aquests havien sigut de tota la vida els plans del cèlebre col·leccionista, mes algú diu, i sembla que això no manca de fonament, que l'exàmen a que va ésser sotmesa la fortuna Morgan, per la Comissió Financiera del Govern, disgustà fonament a Mr. Pierpon Morgan, lo qual feu que llegués tots els seus bens al seu fill, per a que exercís al seu criteri, segons sos desitjos i les exigències de la seva posició.

Recorden ara els curiosos, a propòsit dels 10 Fregonard, que quan foren exposats en 1898 a Londres, els diners recaudats en entrades a l'exposició, se destinaren a la caixa de l'Institut Benèfic General dels Artistes, i que ara, al ésser de nou exposats, els ingressos se destinaran al Fons d'Aussili Belga. L'Exposició s'efectuarà a les Galeries de la Quinta Avinguda, a Londres, dins de pocs dies.

UNA TAULA DE FRA ANGÈLIC A LA COL·LECCIÓ CABOT

El famós col·leccionista barceloní D. Emili Cabot, cèlebre especialment per la sèrie dels seus vidres catalans antics, i per varies notables peces de pintura, acaba d'adquirir una taula del Beat Angèlic que farà honor als riquíssims objectes que atresora avui el seu Museu.

Aquesta taula fou posada en venda en el mercat de París i de temps venia essent disputada pels més cèlebres col·leccionistes de pintura, havent quedat venuda el Juny passat per 100.000 francs.

La sobtada declaració de la guerra feu que'l tracte quedés trencat, donant lloc a que la taula passés a un dels més importants postors que tenia, que era D. Emili Cabot de Barcelona, qui l'ha adquirida per poc menys de l'expressada quantitat.

No cal dir com fa honor a Barcelona aquesta adquisició, i com per ella felicitem a D. Emili Cabot i ens felicitem nosaltres.

UNA COL·LECCIÓ DE BACINES

Es una nota important dins el moviment d'antiguitats de Barcelona, la de l'adquisició per part del col·leccionista senyor Abadal, d'una col·lecció importantíssima de bacines de aram, entre'ls exemplars de la qual, s'en troben de verament notables.

Aquesta col·lecció qu'és en el seu gènere una de les més importants, car consta d'uns 200 exemplars aproximadament, ha estat adquirida pel preu de 15.000 pessetes.

ELS RETAULES DE GRANOLLERS

Llegim en els diaris locals, que la Junta de Museus de Barcelona està fent gestions per a l'adquisició dels cèlebres retaules de Granollers, que constituïrien una entrada importantíssima pel nostre museu de pintures migeval, ja ben notable.

SUBASTES D'ANTIGUITATS

Han tingut lloc, en els dies anunciats, les subastes d'antiguitats efectuades en els establiments Carvajal i Dalmau, havent-se vist molt concorregudes i havent-se fet moltes contractacions.

VIATGE

Ha tornat del seu viatge per Valencia i Andalusia, el conegut antiquari D. J. Valenciano, qui ha portat de la seva excursió, molts objectes interessants.

NOTICIES

HA MORT EN GOSÉ

Ha mort a Lleida en Xavier Gosé. El seu art d'elegancies, de frivolitats i de refinaments, havia captivat a la burgesia de bon gust i al gran públic parisenc. L'única comunicació directa amb el públic català, la va tenir celebrant una Exposició dels seus dibuixos a les Galeries de can Dalmau. Fou un acert.

Al rompre les hostilitats tothom va creure an en Gosé a les files. I se'l donà per mort. Mes el malaguanyat artista era aleshores a Barcelona, d'on passà a Lleida. I ara si que, tristament, la mort ha sigut certa. D. E. P.

Dintre de pocs dies apareixerà al públic el follet contenint el projecte i plan d'ensenyança de la futura Escola Superior de Bells Oficis, destinada a la formació d'artistes, projectistes i directors de quiscuna de les branques de l'Art de la Fusta, la Terra, el Metall, l'Escultura arquitectònica, el Teixit i la Jardineria.

L'Esteve Monegal ha tingut el bon acert de presentar al Ajuntament, un projecte de font per a col·locar al bell mig de la Plaça Reial. El projecte és una hermosa mostra de l'art, ja acreditat, que distingeix an el jove escultor.

Temem molt que la dama de la font den Monegal, no sigui tant afortunada com els trinxes de les fonts den Campeny.

Des de l'any 1911 que s'havia votat per l'Ajuntament una consignació encarregant a l'estatuare Josep Clarà una representació escultòrica de la poesia den Joan Maragall «La Vaca Cega», no s'havia parlat més d'aqueix assumpte.

L'altre dia se va ressucitar, demanant, uns quans regidors de bona voluntat, el compliment de l'acord.

Creiem que no's complirà.

Ha mort a Mònac el pintor alemany Ricard von Poschinger. La major part de les seves obres paisatges, se troben a les galeries de Mònac i Berlin.

Contant noranta cinq anys ha mort a Wesrel el pintor Carles Haag. Havia viscut llargues temporades a Anglaterra, quan la cort de la reina Victoria. Era aquaralista.

Imp. E. Gabañach, S. en C. — Diputació, 308 — Barcelona

FAIANES CATALA
SANTIAGO SEGURA S. C.
MARBRES
VAIXELLES
PERFUMERIA
ANTIGUITATS
BRONZES
BONBONERES
CRISTALLERIES
GRANVIA 615 BARCELONA TELEF. 1334

MARC I GRAVATS
LA PINACOTECA
CORTS CATALANES 644
BARCELONA

J. Valenciano
ANTIGUITATS
CORRIBIA 2nd pral.
BARCELONA

J. Dalmau
ANTIGUITATS
MOBLES CUADROS
PORTAFERRICA 18

J. MORAGAS
Compra, venda i exposició d'objectes d'art antic
Plaça de la Catedral, 2 bis
BARCELONA

LA CANTONADA
CORRIBIA 7
ANTIGUITATS
COMPR A
VENDA

A. LLUCH I J. OLIVA
Obrador de daurats i decoració antiga MALLORCA, 286, BAIXOS
i moderna. Restauració d'antiguitats BARCELONA

ROMOLO STACCIOLI
FUNDIDOR DE BRONZE
A CERA PERDUDA
MALLORCA 344
BARCELONA

J. CUYÁS
TALLAS-DECORAT
RESTAURACIONS
Casanova, 31 - BARCELONA

A. CLOSA
Antiguitats
PLASSANOVA 5
CAPELLANS 2nd pral.

Grans Magatzems El Siglo
Secció de Curiositats - 3er pis.
Exposició y Venda de
Antiguitats

FLORENCI VECIANA
DAURATS : RESTAURACIONS
MARCS
Trompetes de Jaume I, núm. 1

JOIES D'ART
JOAN VALENTÍ
PASSEIG DE GRACIA, 84

XAMPANY
COSSÉ
- EPERNEY -
GRAND CUVÉE
DOS ESTRELLAS

SARVA
AIGUA DE TAULA
— MANANTIAL —
PARK GÜELL

G. Homar
Canuda, 4 - Barcelona
Mobles, Làmpares
Mosaics, Decoració
Compra i venda
d'antiguitats

CARVAJAL
SAGELLS PER A
COL·LECCIONS
ANTIGUITATS
Plaça del Teatre, 1, ent.^{1a}
BARCELONA

Vell i Nou
• Subscripció •
Pts. 1'50 trimestre

J. Costa-Ferrer
COLECCIONISTA
ESCUDILLERS 70
(AVINO)

J. Plonch
PALLA 17
LLIBRES I GRAVATS
ANTIGUITATS
COMPR A VENDA

P. REIG I FILL
RAMBLA DE CATALUNYA 23
RESTAURACIÓ I REPRODUCCIÓ
DE MOBLES ANTICS

PIANOS AUTOPIANISTES
CHASSAIGNE FRÈRES
de 65 i 88 notes
Passeg de Gracia 38